

konec. Ložje se pa to opravlja z malo stekleno brizgalnico. Vsakih osem dni naj se to ponavlja. Vsak drug večer jim dajmo $\frac{1}{6}$ litra medu, kateremu smo pridjali 30—40 kapljic salicilnega špirita.

Čebelarjem pa tudi škoduje, če čebele v druge panjove po med hodijo. Temu se v okom pride, če se maloštevilnim panjem vratica zmanjšajo. Večkrat ni družega pomočka, kakor slabe panjove odstraniti.

Satovju zelo škodljiv je črviček voščenega molja. Čistenje panju, posebno odstranjenje moljevih zapredek se priporoča kot sredstev zoper tega škodljivca. Zunaj panju pa žvepleni sopar jajčka in črvičke pomori.

Večkrat miši čebelam veliko škodujejo. Mala vratica jim zabranijo priti v panj, in v pasti jih tudi veliko lahko polovimo.

Razun tega imajo te koristne živalice še mnogo sovražnikov med tiči. Ose, sršeni in mravlje tudi rade v panjove po med hodijo, pa le malo škode prouzročujejo.

Gospodarske novice.

Koliko imamo na Kranjskem živine?

Kakor znano, štela se je o priliki ljudskega številjenja leta 1869. in 1880. tudi živina. Morda bode marsikaterega zanimalo, ako povemo, koliko smo imeli živine leta 1869. in koliko je imamo sedaj; te številke, ki nam kažejo stanje naše živine, do sedaj še niso bile objavljene. Šteli so:

	Leta 1880.		leta 1869.	
Konj . . .	21.975	—	19.365,	toraj več 2.610
Mul in oslov	156	—	222	„ manj 66
Goveje živine	225.144	—	189.540,	toraj več 35.604
Ovac	67.431	—	85.161	„ manj 17.730
Kôz	15.636	—	16.555	„ „ 919
Svinj	73.130	—	63.358	„ več 9.772
Panjev	32.125	—	25.203	„ „ 7.922

Iz tega se razvidi, da se je število goveje živine, konj, svinj in čebel pomnožilo, število ovac, kôz, mul in oslov pa zmanjšalo. K.

Vvažanje goveje živine na Laško

bilo je od meseca septembra lanskega leta prepovedano. Po vladinih poročilih od 15. maja je pa zopet dovoljeno iz našega cesarstva vvažati živino v Italijo. Opozorjemo živinorejce posebno na to, ker se bo sedaj živina zopet lažje prodajala in boljše plačevala.

Gospodarjem

priporočamo sedaj, ko se setva ajde bliža, še enkrat velikansko japonsko ajdo, kakor smo uže v 16. številki našega lista poročali. Dobi se pri trgovcu Fr. Dolencu v Škofjiloki in v Kranji. Sploh se hvali ta ajda, kakor jako velika in rodovitna in vredna poskušnje.

C. k. ministerstvo kmetijstva

naznanja, da se sedaj izdelava posebna sol v koscih (Salzwürfel), katera je neobhodno potrebna, ako hočemo narejati puter, ki dalj časa obstane. Metrični cent stane 9 gold. 80 kr. Dobi se: Salinenverwaltung in Ebensee.

Gospodarske izkušnje.

Kaj imamo storiti, ako nam toča vinograde potolče?

Poročali smo uže, da je toča vipavske in štajarske vinograde močno poškodovala. Ako pogledamo tak po-

škodovan vinograd, vidimo mnogo trt, od katerih ni družega ostalo, kakor samo kratek konec, pri drugih uničen ves letošnji prirastek, nekatere so pa polomljene, razbite in počene.

Gotovo je žalostna stvar, pregledavati tak vinograd, pomagati se dá samo na ta način, ako gledamo na to, da napravimo trte z umnim obrezovanjem in obdelovanjem vsaj za prihodnje leto rodovitne. Pri trtah, katere imajo samo letošnji prirastek poškodovan, poiščejo naj se iste mladike, ki so zdaj na starem lesu do zadnjega očesa dobro ohranjene ter se naj obrežejo do tega očesa.

To oko jelo bode gotovo poganjati uže meseca julija, napravilo bode krepke mladike, iz katerih bo postal uže prihodnje leto rodoviten les. Tiste mladike pa, ki nimajo več nobenega zdravega očesa, naj se popolno odstranijo; stara trta jela bode na novo zopet poganjati. Najboljše je, ako pustimo samo dve najkrepkejši mladiki rasti, ter porežemo vse druge. Ko ste ti dve mladiki uže precej močni postali, naj se zopet okrajšate do zadnjega očesa, katere bodo potem uže letos olesenele.

Razumevno je, da se ne sme z obrezovanjem pričeti takoj po toči; trte naj se pusté vsaj nekoliko časa, da se zopet nekoliko okrepčajo. Koj po toči izgledajo vinogradi v resnici strašno, pripomorejo si pa kmalu in potem še le lahko določimo, kaj bode treba porezati in kaj ne.

Toča tudi mnogo zemlje iz vinogradov odnese, treba je toraj zemljo spraviti nazaj in jo nasuti okolo trt, ako se to ne zgodi, se trta rada posuši.

Natoroznanske stvari.

Naravoslovna črtica.

Ker se letošnje leto v resnici „kebrovo in mrčesje leto“ imenovati zamore, bode morebiti častitim čitateljem „Novic“ dovoljno, da jim tukaj nekoliko vrstic iz splošnega življenja kebrovega podam, po katerih bode jim moč tega škodljivca od vseh strani natančneje opazovati in spoznavati.

Po svojih raznih vrstah so med vsemi drugimi mrčesi hrošči (kebri) najštevilnejši. Njihova životna oblika se vrsta po vrsti — druga od druge — tako močno razlikuje, da se temu v resnici čuditi moramo, da — nekateri med njimi so celó izredno-čudne prikazni. Barve so mnogovrstne, večkrat krasne in občudovalno lepe, na pr. razni rilčkarji, muškatniki, krešči, kozlički in drugi. Zavoljo njihovega trdega zunanega površja morejo se lažje in dalj časa nepokvarjeni ohraniti in spraviti, nego drugi mrčesi, metulji in kozokrileci (muhe in drugo lesem spadajoče mrčesje), kateri imajo navadno bolj mehko truplo, kakoršno se hitreje pokvari. To bilo je pa uže naravoslovcem v davnih časih glavni povod, da so se s tem mrčesom natančneje pečali in ga po vseh straneh na drobno opazovali.

Kebri vseh vrst imajo navadno po štiri kožaste (mrenaste) flafutice ali letalne kožice, ostre usnice (ustne dele), prosto premikajoče oprsje ter so razni in popolni spremembi (prepodobovanju) podvrženi. Letalne kožice (prave flafutice) pokrivajo jim navadno roženata, redkeje usnju podobna, a le malokedaj mehka gorenja pokrivalca, pod katera keber ob času počitka in hoje svoje prave letalnice proti sprednjemu koncu navskriž položi, zvije in popolnem spravi ali skrije. Prave letalnice keber edino le med letanjem popolno razprostre, razvije in raztegne. — Pri nekaterih kebrovih vrstah so gornja rožena pokrivalca po hrbtu doli ščitu enako skupaj zraščena, pod katerimi pa pravih letalnic nimajo in toraj

tudi letati ne morejo. Kebri imajo sè svojim životom primerjaje zeló male glavice. Na teh glavah opazujemo po dvoje mrežastih očes razne velikosti, poleg katerih razprostira se tudi po dvoje tipalnic, na vsaki strani glave po ena. Tipalnice imajo pri raznih kebrovih vrstah tudi razno obliko; nekateri imajo ščetinaste, drugi motozate, členkate, zagojzdate, bataste in pihalničate tipalnike.

Na vsakem čeljusti in na spodnjem obustji imajo kebre na prvem po eden do dva, a na drugem pa po dvoje ostrih in grizljivih špičkov, kar vse skupaj jim kot zobje za grizenje, odjedanje, pristriganje in razjedanje služi. Le prav malo vrst kebrov je, kateri imajo po šest enakih grizljivih špičkov ali zob v svojem obustji. Kebrovo oprsje obstoji iz treh obročkov, od katerih prvi je prosto se gibajoč in sega do pričetka pokrivalic in letalnih flafutic; to imenujemo kebrove prsi. Ob izrastku obeh gornjih rožnatih pokrivačic, namreč, kjer se te života držé, nahaja se mala, navadno trivogelnata rožena plošica, kateri učenjaki „šildek“ (ščitek) pravijo. Drugi ali zadnji del kebrovega života obstoji navadno iz šest do sedem obročkov, kateri so drug v drugem prirejeni. Vsak popolno razviti in nepohabljeni kebre ima po šest, z ostrimi krempljci dobro previde-nih nog. Gledé števila nožnih udov je pri kebrih precejšna razlika; navadno obstoji vsaka kebrova noga iz peterih udov ali členov. Vendar imajo pa pri nekaterih vrstah tega mrčesa sprednje štiri noge po pet, a zadnji dve pa le po štiri ude ali členke.

Dalje nahaja se med mnogobrojno kebrovo družino tudi takih vrst, pri katerih imajo vse šestere noge vsaka za-se le po štiri, po tri in tudi samo po dva glavna dela (uda ali členka); ti poslednji so pa le zeló zeló redke prikazni.

Kebrovi črvi (ličinke) imajo navadno po šest prav kratkih nog; tudi so med temi v redkih slučajih popolni breznožniki. Njihovi (ličink) život je obročkast; ima trdo, navadno rujavkasto glavo, katera je z vsemi razjedajočimi (grizljivimi) organi preskrbljena, kakoršne imajo pozneje kebre sami. Živé in preživé se ti (kebrovi črvi — ličinke) v zemlji, lesu, raznih sadežih, gobah, mesu, mrhovini, starem čreslu, gnoju in v sadnem cvetju itd., kar navadno od nekoliko tednov do več (3—5) let traja. Ob svojem času zabubi se vsaka (kebrova) vrsta po svojem naravnem zakonu.

Bube (prepodobe) so kakor mrtve in negibajoče; ne žro nič, imajo pa uže vse dele pravega mrčesa prav dobro razločne in vidljive, kar vse skupaj je z nekim — navadno umazano rumenkastim in prozornim — mešičkom (kot sè subo mrenico) obdano.

Črvi ali kebrove ličinke napravljajo v zemlji na rastlinskih koreninah in na sadnem cvetju sè svojo izredno — veliko — požrešnostjo, sosebno če se v velikem in ogromnem številu kje nahajajo, neizrečeno in preobčutno škodo.

Komu ni znano, kaj vse vničijo samo črvi (ogerci) navadnega rujavega hrošča ali kebra! In — kje so pa še drugi škodljivci iz kebrovega kraljestva sè svojimi ličinkami, osobito ubadarji: cvetarji, koščičarji in peškarji, kateri v sadnih krajih na milijone sadežev leto za letom vničijo?

Kebri navadno le bolj neukretno in okorno letajo; a nekateri pa tem spretnije po zemlji in drevesnih deblih tekajo, kakor vseh vrst krešci, muškatniki in roparji. Vsi ti druge škodljivce v zalegi, ličinkah in bubah brez usmiljenja preganjajo in žró, zarad česar so zeló koristni in so kmetovalčevi veliki dobrotniki.

Naj povem še to, da so naravoslovci samo v našem delu zemlje — Evropi — do sedaj uže nad deset tisoč raznih vrst kebrov staknili. To je gotovo

zeló veliko in ogromno število kebrovih vrst, ker je med njimi velika večina poljedelstvu, sadje- in gozdoreji, kakor sploh rastlinstvu zeló škodljivih.

Prava smrt in poguba kebrovim ličinkam v zemlji je krt. Naj bi se mu pač povsod po zasluženji prizanašalo! A še se nahajajo skoraj povsod med kmetovalci taki slepci, da ga smrtno sovražijo in na vse mogoče načine lové in preganjajo. Ostudna nehvaležnost!

Vsi kebre delé se po njihovi razliki, lastnostih in prirodnih svojstvih v več za-se obstoječih kompletnih vrst ali razredov. Ker je pa za natančnejše opisovanje vseh kebrovih posameznih vrst na tem mestu premalo prostora, povedal bodem pri drugi priliki zopet kaj iz splošnega življenja gosenic in metuljev, če me častiti gospod urednik z dopisom vred v papirnati koš ne potlači in zmaši. *)

M. Rant.

Znanstvene stvari.

Osemnajsti veliki zbor „Matice slovenske“

v Ljubljani 14. junija.

Prvi očni zbor Matice slovenske po smrti njenega slavnega prvosednika dr. Jan. Bleiweisa viteza Trsteniškega bil je jako zanimiv, akoravno so se obravnave značile zeló enako, kakor v mnogo prejšnjih občnih zboreh. Po „Slovincu“ podamo bralcem sledeče poročilo:

Matičnega občnega zbora, ki je bil v sredo popoldne ob štirih v čitalnični dvorani, vdeležilo se je nekaj čez 50 društvenikov. Predsednikov namestnik gospod Grasselli omenjal je v svojem govoru ranjkega dr. J. Bleiweisa, predsednika Matičnega, in pisatelja Josipa Jurčiča in pričujoči so v znamenje sočutja svojega zaradi njune zgube vstali. Potem zboru predstavi novega tajnika, g. Orešca, ki prečita poročilo o odborovem delovanju od 1. januarija 1881. do konca aprila 1881. l. (Čitateljem

K poročilu tajnikovemu oglasi se dr. Vošnjak ter omenja prizadevanja za slovenski učni jezik v državnem zboru in krepke podpore, ki so jo v tem prašanji Čehi skazovali Slovincem, zlasti pa velikega in marljivega truda, ki ga je v tej zadevi imel poročevalec, praški vseučiliščni prof. Kvičala. Nasvetuje toraj, naj Matica v znamenje hvaležnosti naroda slovenskega prof. Kvičala imenuje za svojega časnega uda. Ta predlog se enoglasno z živo pohvalo sprejme, kar prvosednikov namestnik gosp. Grasselli gosp. Kvičali naznani s sledečim telegramom: „Veliki zbor Matice slovenske Vas je danes zaradi Vašega trudoljubnega in zaslužnega prizadevanja za širje vvedenje slovenskega učnega jezika v srednje naše šole enoglasno izvolil častnim članom „Matice slovenske“.

Na vabilo prvosednikovo zbor izreče zahvalo vsem gospodom, ki so se za Matico trudili s pregledovanjem ali popraviljanjem rokopisov, ali so ji kaj darovali, ravno tako navzoči vstanejo v znamenje sočutja za umrlimi društveniki, med katerimi so bili preteklo leto razun omenjenih dveh še škof Dobrila, dr. Ulaga, notar Fr. Rapoc itd. Gosp. Vilhar potem poroča o letnem računu za l. 1881. Dohodkov je bilo:

Imetek 31. decembra 1880. v gotovini 2726 gold., v obligacijah 9760 gold. Plačila društvenikov: a) ustanovnikov 487 gold., b) letnikov 3366 gold., skupaj 3847 gold. Obresti: a) od obligacij 403 gold., b) od gotovine 114 gold. 53 kr., skupaj 517 gold. 53 kr. Hišni

*) Bodemo radi sprejeli.

Vred.